СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLII. Ч. 154. Джерзи Сіти, Н. Дж., вівторок, 3 липня, 1934. VOL. XLII. No. 154. Jersey City, N. J., Tuesday, July 3, 1934. THREE CENTS.

НА УКРАЇНІ МІЛІОНИ ЗАСУДЖЕНО НА ГОЛОДОВУ СМЕРТЬ

В ТОЙ ЧАС, КОЛИ НА УКРАЇНІ ВМИРАЛИ З ГОЛОДУ, МОСКВА ПРОДАВАЛА ЗБІЖЕ ЗА КОРДОН.

НЮ ЙОРК. — Сюди приїхав з Відня д-р Евальд Аменде, секретар міжрелігійного й інтернаціонального комітету допомоги голодуючим на Радянщині. На чолі цього комітету стоїть віденський архиєпископ, кардинал Інніцер. Д-р Аменде приїхав до Злучених Держав, щоби звернути увагу громадянства на катастрофальне харчове становище в Радянщині, а особливо на Україні. Він говорить, що за обчисленням комітету вже тепер голодують кілька міліонів людей, а в зимі можна сподіватися, що згине їх до 10,000,000, якщо ніхто ззовні не прийде з харчовою допомогою.

Д-р Аменде говорить, що харчова катастрофа, яка вже почалася й усе розростається, може перевищити катастрофу 1921 року. Він привіз із собою багато фотографій з голодових районів. Між фотографіями є такі, що їх знято на вулицях Харкова, столиці України, де комуністична влада особливо старається заховати сліди голоду.

Найбільшою трагедією голодуючого населення д-р Аменде вважає те, що в той час, як міліони населення на Україні вмирали з голоду, радянська влада вивезла й продала за кордоном 1,700,000 бушлів збіжа. Влада мало турбується голодуючими, але старанно заперечує всі відомости про голод, говорить Аменде.

ТРОЯНОВСЬКИЙ ЗАПЕРЕЧУЄ.

АТЛАНТИК СІТИ. — Совітський амбасадор у Злучених Державах, Трояновський, відпочиває тут. У свому розкішному готелю він заявив кореспондентам газет, що в совітській Росії голоду нема.

Заперечуючи слова д-ра Аменде, Трояновський говорив, що він думає, що в Австрії харчовий стан населення гірший ніж у Росії, а тому дивується, що австрійський комітет не займається допомогою тому населенню, а старається підбурити світову опінію проти Радянщини.

ПРЕЗИДЕНТ РУЗВЕЛТ ВИЇХАВ НА ВАКАЦІЇ.

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт виїхав на вакації на кружляку „Гюстон". Перед відїздом з Вашингтону президент підписав кілька важних законів, ухвалених конґресом. Між ними підписано також закон Фразієр-Лемке, що впроваджує нові методи порозуміння між вірителями та боржниками фармерами.

Залізнодорожний закон, що вводить пенсію для залізнодорожників і збільшує їм заробітну платню, також підписано. Президент призначив кілька комісій для переведення в життя законів, як про контролю біржі, допомогу домовласникам, комісію авіяції й т. д.

ПРОРОЧИТЬ КОМУНІЗМ У НІМЕЧЧИНІ.

НЮ ЙОРК. — Бувший редактор берлінської ґазети „Берзе Цайтунґ ам Мітаґ", Франц Голерінґ, який щойно приїхав з Німеччини, каже, що за кілька місяців там буде ще одна революція й на зміну Гітлерови прийдуть большевики.

Відповідно до його слів, большевики мають у Німеччині 6,000,000 зорганізованих членів партії, які у відповідний час виступлять проти Гітлера. Вбивство ґенерала Шляйхера значно послабило сили монархістів, а тому Гоґенцолерни не мають виглядів скоро прийти до влади.

ЗІ СПЕКИ ПОСТРІЛИВ ЧОТИРОХ ПОЛІЦАЇВ.

ЕЛИЗАЖЕТ (Н. Дж.). — Залізнодорожний робітник Моран, побувавши в сусідньому салуні, прийшов до дому дуже поіритований спекою. Коли він почав бешкетувати, мати прикликала поліцію.

Побачивши в хаті поліцаїв, Моран схопив револьвер свого батька, бувшого поліцая, й на місці вбив одного поліцая, другого поранив так тяжко, що нема надії на його видужання, а двох інших поранив лекше. Нарешті його вгамували й відставили на поліційну стацію.

ФАРМЕРИ КООПЕРУЮТЬСЯ.

НЮ БРОНСВИК (Н. Дж.). — Більше ніж одна третина фармерів, що продукують картоплю в центральній частині стейту, підписали договір, за яким будуть продавати свою картоплю лише тим покупцям, які мають свої офіси в Фріголд та Гайтставн.

Ці продавці входять в одну кооперативну орґанізацію з фармерами і стараються тримати відповідні ціни на картоплю. Минулорічні спроби такої кооперації дали позитивні наслідки для фармерів.

УБИВ ТРОХ ГОСТЕЙ СВОГО СИНА.

ІСТ ТОВС (Міш.). — Артур Вудс, розлючений галасом, який робили гості його сина, схопив автоматичний кріс і застрілив трох гостей, а потім поранив шерифа, якого прикликали сусіди, почувши стріли.

НУЖДА ВОЛИНСЬКОГО СЕЛА.

Нарешті польська преса прозріла і доглянула справжнє положення селянського населення в Польщі. Навіть санаційний „Курєр Поранни", що дивиться на все довкола крізь рожеві очиці, пише так про положення на Волині: „Волинське село є сьогодні банкротом, котрий тратить останки віри і надії в якунебудь поправу своєї долі. Навіть найбільш досвідчені суспільні діячі на селі опускають і заломлюють руки, не знаючи, що дальше робити. Все завело, кожне завтра приносить нову невдачу. Фінансово-хліборобське законодавство тільки відложило, а не розвязало труднощів у хліборобстві з причини надмірного обтяження села. Катастрофальний спадок цін збіжа та інших рільних плодів перекреслив його практичну вартість, бо хлібороб не годен платити навіть процентів. Негайний ратунок села, особливо волинського, є необхідною потребою''.

ЗАХОВАНІ ЖІНОЧІ ФАРМИ.

Дві американські жінки, мандруючи по Німеччині, припадково наскочили на „жіночу фарму", на якій німецький уряд привчає жінок виконувати всі хліборобські заняття. Жінки там орють, сіють, плекають худобу, взагалі виконують усі фармерські роботи. Про ті фарми уряд ніколи не видав ніяких звідомлень, а також нерадо дивиться, коли їх відвідують чужинці. Здогадуються, що на них гітлерівці привчають жінок самим вести господарство на випадок війни. Підчас останньої війни німецьке сільське господарство значно підупало після того, як мужчини пішли в армію, а жінки не знали, як давати собі з ним раду.

ВБИВСТВО В СТАРЯВІ, БІЛЯ МОСТИСЬК.

Лісничий Янчуґа стрілив до селянина Івана Шибунька зі Старяви біля Мостиськ, який у суботу перед Зеленими Святами в лісі ломив галуззя на „май". Стріл був смертельний і Шибунько згинув на місці. Судова комісія, яка приїхала на місце вчинку, зажадала негайного арешту вбивника. Свідком цього вбивства був один селянин зі Старяви, якого теж арештували.

ЗАГАДКА ВБИВСТВА В УГНОВІ ВИЯСНИЛАСЯ.

Недавно тому писали ми про те, що в Угнові хтось убив багату селянку Теклю Косоноцьку. Як тепер устійнило слідство, то Косоноцька заподіяла собі сама смерть, розбиваючи собі сокирою голову. Косоноцька була умово хвора і мабуть підчас шалу відібрала собі життя.

ДУШОГУБСТВО ПРИ ДОПОМОЗІ ТИФУ.

Виленська поліція шукає Соломеї Якунчер, що вбила свого чоловіка. Вона виїхала перед кількома роками з Вильна, де була занята як модистка, до Варшави. Там вийшла замуж за Лейбу Якунчера. Однак у Вильні мала любовника, з яким спільно рішила позбутись чоловіка. Заразила його бацилями тифу, який подала в їжі. Опісля пропала з любовником без сліду.

ЗА ШАХОВЕ МИСТЕЦТВО СВІТА.

У Вайсерштайні в Баварії розіграли два шахові мистці, д-р Альохін і Боголюбов, у рямцях змагань за світове мистецтво масові партії. Змагання обох мистців велися рівночасно на 95 шахівницях: Альохін грав з 50, а Боголюбов зі 45 противниками. Із сорок пятьох партій Боголюбов виграв 30, 11 було нерішених, а 4 програв. Альохін виграв 36 партій, програв 9, а 5 закінчив ремі. Боголюбов грав точно 5 годин, Альохін 6 годин 15 хвилин.

СТРАШНА ПОЖЕЖА.

В селі Москалівці на Кремянеччині згоріли майже всі хати враз з господарськими будинками. На ратунок прибули 20 пожежних сторож, між іншими і з Тернопільщини. Проте всі зусилля були даремні. Люди, бачучи, що ґине все їхне майно, в розпуці кидались у вогонь, щоб ратувати бодай щонебудь. Причина пожежі така: Загорілася саджа в одній хаті і вогонь наслідком зле збудованого комина сохопив дах та перекинувся на інші будинки.

НАЙБІЛЬША ЕНЕРҐЕТИЧНА СИСТЕМА.

Як повідомляє совітська преса, совітський уряд рішив злучити електричну сітку „Дніпрострою" з сіткою Донецького басейну. Таким чином повстала би найбільша в світі одноціла енерґетична система. Роботу мають скінчити до 1936 р.

ПРИЗНАЛАСЯ ДО ВБИВСТВА ЧОЛОВІКА.

Слідство, ведене в справі таємничої смерти залізничника Мих. Дудзінського у Львові, довело до вияснення. Жінка небіжчика призналася, що застрілила його в часі сну. Дудзінську арештовано й відставлено до слідчої вязниці.

ГУСИ ПРИЧИНОЮ НЕЩАСТЯ.

Державною дорогою недалеко Плоєшт (Румунія) везло вантажне авто робітників до нафтової сонди. Нараз гуси стали йому посеред дороги. Хотячи їх обминути, шофер завернув возом раптово. Шофер їхав з великою швидкістю й через те авто двічі перевернулося, при чому поранилися тяжко 9 робітників. Одинокий нераненний остався шофер Константин. Побачивши нещастя, він збожеволів і з несамовитим криком, що себе вбе, побіг полями. Вкінці виліз на телеґрафний стовп, ухонився за дріт і впав мертвий на землю.

ТРАҐІЧНІ МОРСЬКІ ПРОГУЛЬКИ.

З румунської купільної місцевости Констанца виїхала моторівка з чотирма особами на морську прогульку. Нагло зірвалася буря, що понесла лодку на повне море. Вислано на ратунок надбережну канонірку, але вона знайшла тільки порожну моторівку, якою кидали розбурхані филі. Всі пасажири затонули. Про подібну катастрофу повідомляють з Таліна (Естонія), де перевернувся човен з шістьма пасажирами. Пять осіб утонули, крім 10-літнього хлопця, що вратувався.

ПРОТИЖИДІВСЬКА БУЧА НА ВІДПУСТІ.

В Товмачику, пов. Коломия, відбувався 28. травня відпуст, на який прибуло багато народу з околиці. Коли після богослуження нарід розходився, розійшлася вістка про негідний виступ одного з жидівських торговців, що розташувалися з будками біля церкви. Спровокований нарід кинувся на будки і, бючи Жидів, знищив їхній крам. Поліція арештувала Стефана Яримина, Онуфра Порока і Михайла Семчика і відставила до слідчого судді в Коломиї.

МАҐІСТРАТСЬКІ СТАЙНІ АВҐІЯ.

Президент Варшави, Косцялковський, поінформував представників преси про відносини, які панували у варшавському маґістраті в попередніх літах. Урядовець, що заробляв 600 зл. місячно, діставав 1,000 зл. зачету, а загалом службовців залягали з виплатою платень у користь протеґованих. В результаті усунено з тої стайні Авґія 180 осіб, між якими багато є пияків, нездар і дефравдантів. З усунених один застрілився, а шість сидять у вязниці. В заставничім відділі здефравдовано 200 тисяч зл. Директор Слонімський викидав що дня одного злодія. Чи така стайня була тільки у Варшаві?

КАРА ЗА ГАРАКІРІ.

Японський уряд видав розпорядок, що всякі спроби японських громадян відобрати собі життя при помочі гаракірі карає довголітньою вязницею. Гаракірі признано злочином, якого не оправдують ніякі ідейні мотиви. Підлягає карі також намова до такої добровільної смерти. До видання того розпорядку спонукало уряд велике число самогубств в останніх часах. В Японії є люди, що вважають гаракірі вищим засобом протесту проти політики уряду. Є це фантасти, яким здається, що вони самопосвятою потрясуть всесвітньою опінією і приневолять уряд змінити напрям політики. В останніх часах гаракірі сталося пошесним явищем. Стверджено, що повстали окремі товариства, які поучують своїх членів, як виконувати гаракірі.

КИНУВСЯ З ДИТИНОЮ ПІД ПОТЯГ.

Коло Станиславова кинувся під потяг, що надїздив з Хриплина, залізничий кондуктор Осип Сегин з 5-літнім сином. Потяг змасакрував тіло кондуктора, перетинаючи його на дві половини. Дитину, що лежала між шинами, потовкло тільки в голову. Причиною душогубства було непорозуміння з жінкою.

СМЕРТНА КАРА ПАЛІЯМ.

Совітська влада засудила на кару смерти чотирох селян зпід Саратова, яких приловлено, як підпалювали будинки колективу. Всіх засуджених розстріляно.

ЗАОЧНІ ПРИСУДИ СМЕРТИ.

Сповіщають з Москви, що в Хабаровську відбувся суд над двома совітськими летунами, що недавно втекли з Совітів до Манджурії. Їх засудили заочно на кару смерти.

ГІТЛЄР РОЗПРАВЛЯЄТЬСЯ КРІВАВО З ОПОЗИЦІЄЮ ЗЛІВА Й ПРАВА

БЕРЛІН. — Офіціяльно проголошено, що „друга революція" скінчена й влада канцлєра Гітлєра є сьогодні сильнішою, як колинебудь. Але як справа мається поправді, ніхто цього не знає. Певне те, що найголовніші провідники змови проти Гітлєра вже покарані смертю. Гітлєр знав добре про всі пляни бунтівників і заскочив їх скорою акцією зі свого боку. Кажуть, що та акція потягнула за собою яких 200 екзекуцій. Офіціяльно вважається те число „смішним". Але з тим стверджується, що розстріляно 18 провідників штурмових частин. Капітанови Ернестови Ремови, найближчому приятелеви Гітлєра, котрий був диктатором над міліонами штурмовиків, сам Гітлєр здер націвські відзнаки, приказуючи його арештувати. Потім залишено Ремови по давньому офіцирському звичаю револьвер, щоби сам відобрав собі життя. А коли він того не зробив на протязі дня, виведено його вечером під стіну і розстріляно. Не знати теж точно, як згинув бувший ґенерал Курт фон Шляйхер, котрий був канцлєром перед приходом Гітлєра до влади. Кажуть, що він не хотів дати себе арештувати і виняв револьвер, а жінка заступила його своєю особою. Тоді впали стріли з боку офіцирів, що прийшли його арештувати і ґенерал та його жінка впали трупами. Шляйхерови закидувано, що він був у змові з капітаном Ремом, як теж з висланниками чужої держави, себто Франції. Розстріляно далі Герберта фон Бозе, адютанта заступника канцлєра Франца фон Папена, як теж д-ра Гайнріха Клявзенера, голову „Католицької Акції".

ГІТЛЄР ДО ШТУРМОВИКІВ.

БЕРЛІН. — Бунт проти Гітлєра вийшов з рядів штурмових частин, себто тих, котрі були його найбільшою підпорою і завдяки котрим він прийшов до влади. Бунт підняли радикальні елєменти, які були незадоволені з соціяльних реформ Гітлєра й домагалися більш радикальних змін. Гітлєр подав у своїй відозві, що бунт був ділом зрадників, які не додержали присяги, зложеної Гітлєрови як найвищому партійному вождови і начальникови штурмових частин. Він заборонив штурмовикам і їх провідникам займатись „політикою", себто давати коштовні репрезентативні обіди, як це було досі. Ствердив, що між тими провідниками були деґенерати, які своїм неморальним поведенням наносили неславу на партію і німецький нарід. Наказав кождому провідникови жити чесно, попростому і морально, щоби бути приміром для інших. А позатим вимагав безоглядного послуху. Хто буде критикувати чи квестіонувати зарядження, буде викинений з партії чи зі штурмових частин, а крім того ще й караний.

СИН КАЙЗЕРА АРЕШТОВАНИЙ.

БЕРЛІН. — Гітлєр взявся ліквідувати в рішучий спосіб теж противників зправа, себто монархістів. У звязку з тим арештовано князя Августа Вільгельма Гоґенцолєрна, четвертого сина кайзера.

ГІНДЕНБУРҐ МАЛОЩО ЗНАЄ.

БЕРЛІН. — Президент Гінденбурґ лежить хорий на провінції, у своїй посілости. З огляду на хоробу його не поінформовано про всі події. Кажуть, що він зробив уже тестамент, а в тестаменті поручив на свого наслідника Франца фон Папена, заступника канцлєра, котрий тепер знаходиться в арешті.

НЕ НАВЧИЛИСЯ ВІД БОЛЬШЕВИКІВ.

БЕРЛІН. — Гітлєр легковажив собі досвід, якого повинен був набрати з історії большевицької влади в Совітах і того, що передбачав Ленін. І тому стрінувся з бунтом. Таке твердить Волтер Дюранті. Гітлєр не перевів чистки в націвській партії, а навпаки, дбав головно про якнайбільше число прихильників. І тому не міг над ними вдержати контролі. Що є цілком природнім явищем, коли зважити, що самі штурмові частини мали яких 3,000,000 членів. Від партійних членів вимагав Ленін, щоби були на 100% активними і на 100% сліпо слухняними. Того самого вимагає тепер Гітлєр.

В ІТАЛІЇ ЗАДОВОЛЕНІ.

РИМ. — Фашистівська преса повитала здавлення бунту Гітлєром з задоволенням. Тільки подає, що забагато полягло жертв.

ФРАНЦІЯ ЗБРОЇТЬСЯ.

ПАРИЖ. — Назагал подивляють Гітлєра за його великий сприт у зліквідуванню опозиції. Але твердять, що все те справи не вирішило, що ситуація далі напружена, і то до тої міри, що може викликати нову революцію, а то й війну. І тому треба зброїтися.

МОСКВА ЗАПОВІДАЄ УПАДОК ГІТЛЄРА.

МОСКВА. — Гітлєр не задоволив мас своєю соціяльною програмою і тому він мусить провалитися. Так пишуть совітські ґазети.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Friday's issue (with Ukrainian Weekly):		Число з пятниці (з англійською частю):	
One year	$ 2.00	На рік	$ 2.00
Six months	$ 1.25	На пів року	$ 1.25
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Свобода" BErgen 4-0237 — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

FOURTH OF JULY

Коли нарід у біді, усякі національні свята, патріотичні обходи, набирають більшого значіння, стають змістовнішими, серіознішими й торжественнішими. В таких хвилях кождий далеко краще відчуває велику посвяту і великі діла тих, що колись у давнині клали серед важких відносин підвалини під краще будуче нації.

Тому і сьогорічне Свято Незалежности, славнозвісний „Форт оф Джулай", надається на особливу пригадку, бо жиємо в таких часах, які прямо наказують серіозно думати.

Одно є певне: що здобуто у звязку з Четвертим Липнем 1776 року під оглядом територіяльного визволення, державної американської незалежности, покищо забезпечене цілковито. Як відомо, Декларація Незалежности була поперта довгими роками затяжної боротьби. І щойно та боротьба закріпила те, що положено на папір у Филаделфії дня 4 липня 1776 року, а що було виразом думок і серць тих делегатів, котрі дня 2 липня 1776 року таку декларацію на Континентальнім Конгресі ухвалили. По тій декларації, яку проголошено в часі, коли на американській землі стояли англійські війська, а американські пристані були в руках англійської фльоти, треба було американському народови пережити всі ті переходи, які переживає кождий нарід, котрий підіймається проти свого окупанта. Треба було стерпіти страшну корупцію у своїм власнім нутрі, треба було до останку боротися з власною угодовою партією, яка в часі, коли одні гинули на фронті, накладала з ворогом і ще вважала своїм патріотичним обовязком шпіонувати і доносити на своїх власних братів британським генералам, висланникам англійського короля. І треба було Вашингтонови, котрого Англія вважала зпочатку малощо не „бандитом"-бунтівником, уміти з погордою глядіти на титул „ексцеленція", який йому англійський уряд і англійські генерали додавали, коли він зумів їх війська побивати. І треба було вміти відмовитися від переговорів про „кривди" з королівськими відпоручниками навіть тоді, коли ломився фронт, коли не було з ким і з чим ставити опір. Щойно з тої незломної постави і з тих жертв зродилася вкінці американська державна незалежність.

Згадуючи сьогодня за неї, треба хіба пожелати тим, що тепер користуються тою державною незалежністю, щоби вони мали тусаму силу й відвагу підчас теперішньої економічної катастрофи, яку мали батьки краю, коли боролися за політичну незалежність. Теперішній момент нової небезпеки вимагає теж великого розуму і великої посвяти, щоб забезпечити краєви можливість дальшого розвою на економічнім і соціяльнім полі. Це теж час великої боротьби, тим небезпечнішої, що ворог є в самій середині.

ГІТЛЕР І МУСОЛІНІ

(Зустріч у Венеції).

Зустріч двох диктаторів, що безапеляційно рішають про долю яких сто десять міліонів душ, безпосередньо від них залежних, без сумніву не є буденним явищем. Коли ж ця зустріч відбувається ще й у моменті мало не повного банкроцтва конференції для розброєння і накопичених чорних хмар на всіх політичних горизонтах, — набирає вона значіння справжньої історичної події.

Ініціятива, як відомо, виходила з боку Гітлера. Німеччина на раз побачила себе цілковито ізольованою і оточеною зі віх боків колом приятелів та союзників Франції. Недавнє визнання Совітів з боку урядів Малої Антанти та приязні відносини, що встановилися між Францією й Совітами, примусили Гітлера шукати, де тільки можливо, бодай моральної підтримки. Цілком ясно, що перш за все Німеччина мусіла звернутися до Італії, з якою її єднала спільність (при всіх ідеольогічних розходженнях) націонал-соціялістичної та фашистівської доктрини. Був час, коли відносини між фашистівською Італією та націонал-соціялістичною Німеччиною були навіть дуже сердечні. Фашисти дивилися на гітлерівців як на своїх братів по зброї проти демоліберального та соціял комуністичного світу. Націонал-соціялісти не вагалися називати фашистів своїми ідеольоґічними попередниками та вчителями. Але ця іділля тревала не дуже довго. Між двома побратимами станула проблєма Австрії. Для Німеччини проблєма Австрії полягала в необхідности перешкодити зреалізуванню ідеї німецької соборности, небезпечної з огляду на впливи, які могла би мати величезна соборна Німеччина на Балканах і на сході Европи, та в бажанні затримати в наддунайській Европі рівновагу між всіма спадкоємцями бувшої австро-угорської імперії.

Інтереси Німеччини й Італії на цьому пункті були на стільки протилежні, що ціла німецько-італійська приязнь була помітно захитана, а Італія почала й собі наближатися до Франції.

Побачення, яке відбулося в днях 14 і 15 червня в Венеції, мало направити німецько-італійські відносини, а що направа ця не могла відбутися без порозуміння в австрійській справі, то Німеччина, як видно з офіційного комунікату, мусіла відмовитися — бодай тимчасово — від ідеї Аншлюсу та признати, що незалежність Австрії є необхідна для мира й рівноваги Европи. В звязку з тим Гітлер обіцяв зробити все можливе, щоби терористична акція націонал-соціялістів була припинена.

Як бачимо, Німеччина, — а властиво — Гітлер, пішла на дуже значні принципової ваги уступки. Щож вона за них отримала?

Проте з офіційного комунікату годі довідатися. Диктатори не мають потреби складати справоздань. Вони мають повну владу і говорять лише те і тому, кому самі забажають. Отже покищо диктатори на цьому пункті залишилися досить дискретні. Мусоліні, що правда, виголосив на площі св. Марка у Венеції промову, в котрій проголосив „Італійцям і цілому світові, що Гітлер і він зійшлись у Венеції не для того, щоби додавати зайвого неспокою і так вже стурбованої атмосфери захмареного світа від Далекого Сходу до Далекого Заходу. Вони зійшлися, навпаки, лише для того, щоби спробувати розвіяти ті хмари, які оце затьмарюють політичні обрії". Але хіба в цих загальних фразах можна знайти якийсь конкретний зміст?!

Трохи більше його в наступній фразі: „Ми прийшли ще раз до висновку, що перед всіма европейськими народами стоїть страшна альтернатива: або ми знайдемо мінімум політичної єдности, мінімум економічного співробітництва та морального взаємного розуміння, або доля Европи буде невідклично припечатана".

В цих словах Мусолінія відбилася найдорожча йому тепер ідея необхідности **міжконтинентальної** політики. На думку Мусолінія, ціла Европа є однаково загрожена з одного боку розвитком американського капіталізму, а з другого боку — японського імперіялізму та взагалі пробудженням до політичного й економічного життя ріжних кольорових народів Азії й Африки.

Особливу вагу надають в Італії зростови японського імперіялізму.

Більшість Европейців, — в тому числі донедавна і Ваш кореспондент, — вірили в те, що розвій японського імперіялізму приведе до неминучого конфлікту між Японією й совітським Союзом, — і цей конфлікт з одного боку може відповідно знесилити Японію, а з другого боку причинитися до розвалу совітського Союзу і звільнення України. Та в останних часах починає зростати думка, що японська акція супроти Совітів є лише диверзійною акцією, і що Японія, не в меншій мірі як Совіти, зробить все можливе, щоби недопустити до здійснення воєнного конфлікту з Росією, яка кожну хвилину мала би можливість знищити японські життєвої ваги центри, як Токіо, Йокогама й інші, що віддалені від совітської воєнної бази на яких дві-три години літакового лету, тимчасом, як японські літаки не мають можливости вразити московських життєвих центрів.

Тут починає панувати думка, що Японці в дійсности змірюють на Филипинські острови, а потім на Борнео, Яву й інші острови, що ведуть одним великим мостом безпосередньо до Австралії. Ось де лежить справжній шлях японського імперіялізму. Досить поглянути на мапу, щоби зрозуміти відразу, що Америка, віддалена від Филипинських островів низкою фортифікованих Маріянських та Каролинських островів, які знайшлися вже в руках Японії, ніколи не мала би можливість їх оборонити і навіть впрост до них дістатися. І таксамо, якби Европа залишилася й далі розєднаною, навряд чи й Голяндія змогла би оборонити свої кольоніяльні володіння від дальшого наступу Японії, яка знайшла би таким чином на Филипинських островах та в Голяндській Індії невичерпані припаси так потрібних їй як і Европі сирівців.

Нема сумніву, що в балачках між Гітлером і Мусолінієм всі ці питання були зачеплені й Мусоліні певно (як гадають й італійські часописи, в цій справі, мабуть поінформовані) радив Гітлерови відмінити свою політику щодо Росії та шукати з нею порозуміння, щоби з одного боку зашахувати в той спосіб інтриги Франції, а з другого боку не тішити себе надією совітсько-японського конфлікту.

На зустрічі у Венеції розмови між Гетлером і Мусолінієм закінчилися, — навпаки, офіційний комунікат подає, що вони продовжуватимуться. І це вказує, що між Німеччиною й Італією встановилося деяке **дружне співробітництво**, скероване, очевидячки, проти тої політики бльоків, яку так успішно провадить Франція, і яка загрожує однаково як Німеччині, так і Італії.

Чи було зачеплене в тих розмовах і українське питання?

Можна в тому сумніватися. І Мусоліні і Гітлер є обидва **реальні** політики, які рахуються лише з **організованою силою**. Такої на Україні вони ще не бачать. А коли побачать, то, певно з нею рахуватимуться.

А покищо, як тут запевняють, під впливом Італії, Німеччина намагатиметься наладнати свої відносини з Росією в більш приязній формі. Та все те таке третале, як булька на воді.

Евген Онацький,
Рим.

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ У БЕРЛІНІ

(УП) Український Музей в Празі повстав завдяки співпраці управ багатьох українських таборів в Чехословаччині та ріжних інституцій і товариств. Український музей в Берліні повстав завдяки праці кількох одиниць з української кольонії в Берліні, а основою його стали історичної вартости фотографії з українського життя, збірка пресового матеріялу про Україну та деякі матеріяли ще з воєнних часів, що мають для будучих поколінь необияку вартість. На протязі двох років повстала з тих нібито незначних початків солідна збірка матеріялів, яка віддзеркалює здебільшого як з одного боку українське життя в Німеччині так з другого розвій поглядів на українську справу в Німеччині.

В історичному відділі знаходиться цілий ряд старих карт України, виданий давніми часами німецькими картографами, як Гоман, Вайґель, Віндель і інші. На окрему увагу заслуговує фотографічна відбитка одної карти України, виконаної рукою на спеціяльне доручення Великого Курфірста. Її оригінал знаходиться в відділі карт пруської державної бібліотеки. Ця збірка карт з 17 та 18 століття вказує, яку ролю відігравала українська справа в тому часі. З моментом окупації України Москалями опинилась в забутті навіть сама назва України. Ріжні ґравюри українських гетьманів та ріжних важніших подій, частинно в ориґіналах, а частинно як фотоґрафічні знимки в полученню з образами народньої ноші тих часів дають уяву про тодішнє народне життя України. Видання німецького перекладу хроніки Нестора (1774) та історія України, опрацьована вченим Енґель-ом (179). вказують на те, що Німці в тих часах більш основно займалися студіями історії України, як тепер.

Воєнно-історичний відділ обіймає велику збірку фотоґрафій та образів з часів війни світової й української (між ними ориґінальні образи Перфецького, дальше ріжні памяткові предмети з війни, ріжні карти і шкіци і т. п.

Повоєнне українське життя відзеркалюється в відділі ріжних закликів, політичних, господарських, релігійних, просвітних, ріжні статистичні зіставлення, багато образів українських видних діячів. Українське народне мистецтво кромі вистави вишивок (кількасот штук) має ще й різьби та зокрема образи українських малярів з воєнних часів з таборів полонених.

Відділ преси обіймає майже всі українські видання нових повоєнних часів, з яких деякі вже належать до рідкостей на книжковому ринку. На особливу увагу заслуговує збірка пресових матеріялів про Україну з чужої преси ріжних мов і то з часів воєнних і повоєнних. Між іншими в цьому відділі, знаходиться впорядкована збірка всіх лише можливих пресових вісток в німецькій мові з часу від замордування Головного Отамана С. Петлюри до закінчення процесу над вбивником в Парижі. В відділі бібліотеки знаходиться велика скількість ріжних видань про Україну в ріжних чужих мовах цілого світа. Також є там деякі матеріяли з бувшого українського посольства в Берліні, які вдалося вратувати перед большевиками.

Музей в загальному вратував дуже багато цінного для будуччини матеріялу, який був би зовсім пропав. По обсягу він значно менший від музею в Празі, одначе його вартість підвищується тим, що він кромі історії дає відвідувачам повний огляд і теперішнього народного життя.

Г. Крашанко.

СКУПИЙ ДЯДЬКО

(Історичне оповідання).

4)

На порозі показався той у брудним кожусі, що вже раз вийшов був. Гість, бороняючися, як міг, перед собаками, підходив до мурованки. Той у кожусі, то щезав у хаті, то знов ставав на порозі. Нарешті сказав:

— Пана нема дома! Нема дома!

Гість розсміявся сумно і сказав:

— Пане Рогач, сеж ви самі!

Кожушок сховався і знов вийшов. Приклав долоню до очей і відповів:

— Не маю чести знати!

— Не знаєте мене? Ми у Львові бачилися. Пригадайте собі. Я Нестор Рогач Затурський.

— Не пригадую собі.

— У Львові, у Бутури.

— Де? Коли се було? У Львові?

— Тому пару днів. Ви казали мені писати до Материна. Я волів сам прийти.

— Хто такий? Що ви за один?

— Нестор... Рогач.

— Кождий може сказати так. А хоч би й так, то що з того?

— Ви казали мені прийти.

— Я? Снилося вам!

— Пригадайте собі.

Старий призадумався і устами став рухати, наче би щось пережовував.

— То що з того? Ти не хотів мене, коли я просив. Прийшла коза до воза. Тепер я тебе не потребую. Сам бачиш, яка тут нужда! Га? Що?

Нестор глянув на нього, поклонився і вже відвертався, щоби відійти. Старий за ним повів очима і крикнув:

— Стій, хлопче! Зажди трохи. У мене в кімнаті не палено. Та на комин принесуть трісок. Ходи, бодай загріїся з дороги. Ходи!

— Коня треба десь примістити, — сказав Нестор.

— Як хлопець знайде місце, то примістить. Ходи!

Дуже нехарними сіньми увійшли до кімнати. Вікна були такі замарані і замащені, що в білу днину в кімнаті панував сумерк. Стіл був з дощок, ледви вигибльованих, накритий витертим килимом з пообмикуваними краями. При столі і під стінами було пару стільчиків. В куті шафа, колись помальована на синьо. Вистиглий комин повний був попелу і сміття. В однім куті лежала купа ріпи, покрита соломою. Від неї бив у ніс сильний смрід.

— Сідай, голубчику, сідай! — промовив Дамян Рочач. — Тут таки затишніше як на подвірю. Я тепла не годен стерпіти. Відвик і від нього хорую. Ти здалека, любчику?

— Від Здиркова.

— Шмат дороги! А куди?

— Я гадав, що до Материна.

Старий зітхнув.

— Щож ти тут робив би, любчику? Ти, бачу, слабосилий, ніжний. Привик до тепла, до горячої їди, до смачного, до мяса. У мене біда. Жию хлібом і водою. Ще й піст тепер.

Не було що балакати зі старим, котрий гостя сверлував очима. Гість мовчав. Старий зачав наново:

— Що правда, мені до паперів придалась би поміч. Та у мене робота й життя тяжке. Інакше важко придбати спасення, голубчику мій. Чоловік псується, мякне.

Нестор далі мовчав. Увійшла стара служниця, образ крайної нужди. Несла оберемок трісок і спитала:

— Де запалити?

— Старий хвилю подумав і відповів:

— Нехай буде тут.

Присіла при комині і стала розпалювати. Тріски давали багато диму. Дим з зеленого комина звернувся на кімнату. Стало ще темніше і до того душно.

— То пусте, голубчику, — сказав старий. — То пройде... здорово. Хлопи все в димі вудять себе і тому в них така сила.

Поки стара була в кімнаті, старий сидів тихо. Аж коли блиснув огонь і баба, луснувши дверми, вийшла, старий, зітхнувши, зачав наново:

— Щож ти, голубчику, думаєш зробити з собою?

— Ще не знаю, — відповів Нестор. — Гадаю причепитися десь до якогось війська.

Знов мовчали. Нестор закинув на себе бурку, бо в кімнаті було зимно. Туманіючи, дивився на огонь в кімнаті. Старий призирався йому. По хвили спитав:

— Ти пишеш, голубчику?

— Пишу. По нашому, по польськи і по латински. Мене дома вчили і два роки був у школі...

— А право знаєш? Бодай троха...

— Лише стільки, що наслухався, коли інші балакали про процеси.

— Не святі горшки ліплять. Я також не знав ні троха. Тепер конституцію знаю напамять, статут і пруську коректуру. Коби лиш охота, любчику.

— Тої охоти не маю! — сказав гість коротко.

Старий став устами щось довго пережовувати. Потому сказав:

— Я тобі щось скажу, голубчику. Тебе до війська шкода. Мені було би жаль, як би тебе Турки вбили. Бо ти таки правдивий Рогач. Посидить тут у мене. Так для відпочинку. Деколи, щоби не нудьгувати, перепишеш мені дещо. Деколи пройдешся. Їсти... ну, їсти! Як вже доконче треба, то й кашка ячмінна знайдеться. Гадаю, що найздоровіший разовий хліб. Вода в моїй керниці така, якої нема в цілім світі. Пеш, і не відіпєшся. Побачиш, як вона тебе оживить. Всі напитки чорта варті. Вода, то божий напій.

Нестор, задуманий, не відповідав нічого.

— Одна кімната стоїть порожна. Ходи, покажу тобі.

Вийшли до темних сіней. З неї незачинені двері вели до кімнатки з одним вікном, такої нехарної як перша. Під стіною стояв голий тапчан. Коло нього стільчик і якийсь череп. В куті піч без дверцят, ліплена, віяла холодом. Підлоги ще не було. Щойно треба було вимостити цеглою, яка лежала на купі коло печи.

Коли Нестор призирався тій панській світлици, йому пригадалася турецька неволя. Він нагадав собі, що гірше як там, тут хіба не буде. Коби лише взагалі було де притулитися. Тихим голосом сказав Рогачеви, що лишиться тут. Старому заіскрилися очі і він сказав:

— Я тобі, любчику, не обіцюю нічого. Добре затям собі. Та дах над головою будеш мати і моє добре серце. З тобою нарівно буду ділитися моєю нуждою. Що я бідний, сам бачиш.

Нестор відповів, що нічого не жадає і попросив, щоби йому принесли клунок, який лишився приторочений до кульбаки. Старий вийшов. Нестор став ще раз роззиратися по кімнаті, щоби розміркувати, як її випорядити собі. До чого пізніше взятися, сам ще не знав. Коли ще роззирався, старий знов прийшов і каже:

— Ще одно, голубчику. Я забув сказати тобі про одно, дуже важне. Я побожний і Господа Бога хвалю. І ти, любчику, заходи до церкви помолитися. Та на попівство ні! Хто зі мною жие, той до нашого пароха не говорить! То мій ворог, той поганий піп! В церкві, як він в ризах, шаную. Поза сим не маю з ним нічого спільного. Се застерігаю собі: на попівство не ходи!

Нестор здивувався і спитав:

— То ви забороняєте мені робити знакомства? Сеж була би неволя гірша від турецької!

Старий склав руки:

— Любчику! Голубчику! Не бороню, тільки перестерігаю. То поганий піп. Кажу тобі: скупий, скнира, душигріш. Боюся його і тебе перестерігаю.

(Далі буде).

ГОЛОСИ ПРЕСИ.

ОЧЕРЕТОМ ХОЧУТЬ РАТУВАТИ ХУДОБУ ВІД ЗАГИБЕЛІ.

Паризька ґазета „Последніє Новості" пише:

> Не краще становище й на півдні. Там збіжа, таксамо як і над Волгою, низкорослі, що приведе до недобору соломи. Трава також погана. Тепер у большевиків почалася метушня на фронті силосування (парення паші). Підраховують ріжні можливости й, річ ясна, висліди підрахунків чудові. Досить сказати, що силосування очерету дасть на Україні не менше міліона тон силоса... Та всі ці пляни є, перш за все, теоретичними, хочби й тому, що нема досить силосних будов, а також нема часу їх збудувати.

Знищивши господарство й знищивши худобу, большевики тепер думають її решту кормити очеретом, але й для того не мають відповідного пририхтування. Зате їх часописи розписуються про „ґеніяльні" пляни й винаходи радянської бюрократії.

ДОГОСПОДАРИЛИСЯ ДО КРАЮ.

Лондонська фінансова ґазета „Поблик Леджер" подає:

> В Москві вже плянують оголосити на заграничні борги мораторію, яка триватиме від серпня до кінця року. Необхідність мораторії зявилася тому, що в радянській касі тепер мало золота й чужинецької валюти. Врожай у цьому році 30% менший від торішнього. А щоб задовольнити потребу населення в хлібі, треба привезти зза кордону зерна й муки на багато міліонів золотих рублів.

До цього коментарі зайві, якщо пригадати, що колись Україна була головним доставцем зерна й муки для цілої Европи, а тепер вона голодує разом з іншими частинами комуністичної Росії.

ВСІ ВИНУВАТІ, ТІЛЬКИ НЕ „МАТУШКА РАСЄЯ".

„Последніє Новості" подають, що в Парижі ґенерал Денікін мав реферат на тему: Хто винуватий за початок світової війни. Генерал доказує:

> Відповідальність за світову війну спадає не на Росію, а виключно на Німеччину. Відповідальність цю признає в параґрафі 231 і версайський трактат.

Знайшов гарний документ, щоб доказати свою „правду". Вже нема в світі здорово думаючої людини, яка вважалаб Версайський трактат справедливим. Та його навіть Злучені Держави не признали, а вониж були союзниками тих, що цей мир диктували Німеччині.

Для нас більше цікаве таке закінчення Денікіном свого реферату:

> Яким би не похмурим було сучасне міжнародне становище, як би не старалися тепер підтримувати совітську Росію її нові союзники, наступить день, коли встане „русскій народ" у силі, в розумі та пригадає тоді він усіх своїх дійсних друзів і ворогів!

Погроми Денікінської Армії, розправа з „інородцями", а головно розстріли, грабіжі, спалення цілих сіл на Україні вже показали, де, на думку Денікіна, „русскій народ" буде шукати тих ворогів. Ще не дібрався „русскій народ" до власти, а вже його імям нахвалюються розправитись із „враґамі Расеї".

А як до цього поставився загал, що слухав того Денікіна, то таж ґазета подає:

> Збори нагородили референта гучними оплесками, що довго не вмовкали.

РУКИ Й ГОЛОВИ.

Часто вживають слова „робучі руки", або „це зробили руки" такого то й такого. Зприводу цього ґазета „Манчестер Ґардіен" пише, що лондонський епископ говорить:

> Ті, котрі наймають робітників, повинні памятати, що ті, котрі працюють для них, не є лише „руки", але є люди з душами, з тілом і головами. Говорити лише про „руки" є ознакою роботодавців говорити невідповідно про тих, що підлягають їм.

Правдиві слова. Скільки ще доводиться тепер спостерігати, що роботодавці інакше й не дивляться на своїх робітників, як на бездушну річ, яка має виконувати роботу, як машина. Дуже рідко коли в робітнику бачать людину, а не лише його руку.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ВІСТИ З РІДНОГО КРАЮ.

Громадянин М. з села К., коломийського повіту, пише до рідного брата в Пасейку, Н. Дж.: Нині свято Михайла. Здається в цей день ми розпрощались там „у дубах" (там тепер будують дім „стшелецкі"). На свято Дмитра, 8. листопада м. р., я з молодіжю дав свято-концерт в честь Франка в К. Тут є товариство „Каменярі". Я співав зі своїм хором. Випало несогірше, але якби Ти знав, як то тяжко щось у селі зробити. То не місто. А з позволенням скільки мав клопоту! Ледви виходив у старости. Тай не знав, що з собою робити, як побачив у програмі сконфіскoвану найкращу пісню: „Розвивайся, ти високий дубе" (Франко-Стеценко), з сопрановим сольом. Тай слів „Чи щеж то ви мало наслужились Москві і Ляхови" я в тексті не подав, а однаково скреслили. Та я використав хвилю, коли ще на салі не було жандарма, перед вступним словом, відспівав з хором усю цю пісню. Програма була така: Вступне слово, „Розвивайся", вільноручні вправи хлопців, деклямація „Каменярі", „Вічний революціонер", вправи хлопців з топірцями, деклямація „Прольоґ до Мойсея", „Мій раю зелений", Козака несуть", „Як почуєш в ночі" (сольо), „Пожену я лебеді", „Зашуміла ліщинонька" „Розжалобилася душа" (сольо). Я вже дуже не хочу заниматися концертами в цім К., бо тут такі якісь еґоїстичні люди, що мене не розуміють, та хлопці просять вивчити ще Шевченківський концерт. Як можеш, пришли що з пісень хорових. Напиши багато. Жду вісточки. — Брат О.

В другому листі з червня ц. р. пише так:

Щодо мене та мого хору: Мій хор в Л. дуже красно розвивається. На Зелені Свята, коли то правлять священики по цвинтарях, співали ми там на могилі Поляглого Борця (під Львовом 1918) панахиду й три стрілецькі пісні Гайворонського: „Коли ви вмирали", „Журавлі" і „Ой зацвила черемшина" (хор мужеський). Тепер приготовляють там на 17-го червня концерт Тараса Шевченка. Позавчора вислав прохання до староства. Сумніваюся тільки, чи позволять, бо читальня ще не викінчена. На Українців щораз гірший натиск. Ади, вже треба було писати до староства дословний текст пісень „утраквістично". Гадаю виступити з 25 піснями: 13 мужеських, 5 мішаних, 7 соль і 5 деклямацій. І подумай, скільки праці в обидвох мовах все дослівно списати. Вимагають „правідлового перекладу. Треба бути Міцкевичем! 18 аркушів списав. Пішли три ночі. Щастя, що знаю перфектно польську мову. Тепер що другий вечір проба. Петрівка, нічка маленька: світає, як приходжу з Л. до дому. Страшенна праця. Та з такими людьми, як маю в Л., не жаль працювати. Тепер Ж. просить вчити їх „Гриця". Обіцяв по концерті. Треба і в тім глухім кутику кидати трохи зерна просвіти. Отак треба хоч давати чути, що живемо. Хоч Поляки кажуть, що це все так, як з лопатою проти дощу (та чогось вони тої лопати дуже бояться!). Що Ти там пороблюєш? Як Твоя діяльність? Як можеш, пішли мені яке число „Сурми" (або хоч витяги) і „На вічну ганьбу Ляхам" (тема незабутніх „пацифікацій" у Галичині) Здоровлю Тебе і всіх.

Брат О.

„СПОВІДЬ" ВОЛОДИМИРА АНТОНОВИЧА

Попередно подали ми загальну сильветку українського історика й громадського діяча, Володимира Антоновича. Сьогодні пригадаемо українському громадянству його знамену „Сповідь". Проголошена в 1862 р., вона викликала в таборі наших політичних противників бурю обурення, але разом з тим стала дороговказом і прапором для цілої плеяди Українців, що, відірвавшися від українського пня з вини своїх батьків-слабодухів, тепер у „Сповіди" Антоновича побачили промощений шлях для повороту на лоно Батьківщини.

„Судилося мені — писав Антонович у своїй „Сповіди" — родитися (польським) шляхтичем на Україні. Дитиною були в мене всі навички паничів і довго тримався я всіх станових і національних упереджень тих людей, поміж якими виріс. Колиж наспів час мого самоосвідомлення, я розважно оцінив мое становище в краю; я зважив усі його недостачі, усі змагання громади, що серед неї поставила мене доля, й побачив, що її моральне становище безвихідне, якщо вона не відцурається своїх застарілих поглядів, своїх бундючних зазіхань на край і народність. Я впевнився, що ті Поляки-шляхтичі, що жиють на Україні, ставувши перед судом власного сумління, мають два виходи: або покохати нарід, серед якого жиють, пройнятися його інтересами; вернутися назад до національности, що її колись відцуралися їхні предки, та запопадливою працею і любовою по спроможності спокутувати те лихо, що заподіяли народови, який вигодував кілька поколінь вельможних зайд, а якому оті зайди, за його піт і кров, оддячують ненавистю, наругами, непощаджуванням його віри, звичаїв, моральности й особи. Колиж у Поляків не стане на такий крок сили, то хай переберуться на польську землю, заселену польським народом, на те, щоб не помножувати дармоїдів, тай спекатися прикрих докорів самим собі за те, що і я зайда, плянтатор, жию з чужої праці, заступаю стежку до розвитку народови, що я до його хати заліз непроханий, непроханий, та ще й належу до табору, що намагається зупинити розвиток народу: автохтона.

„Я вже вибрав собі перший вихід; бо хоч я й попсований шляхотським вихованням, звичаями й мріями, але мені буде лекше відректися від них, ніж від того народу, що між ним я виріс, знав його й бачив його тяжке горе на кожному кроці. Цей нарід я полюбив палкіше, ніж власні, шляхотські навички й мрії. Я став „перевертнем".

Ті ясні, чесні, а перш за все мужеські слова, були кинуті в 1862. році, в рік по смерти Шевченка, рік перед останнім польським повстанням, що його провідники окутали мережею своїх аґенцій не тільки Польщу, але й усю Україну. Польська шляхта на Україні кинулася в нарід з облудним кличем „За нашу й вашу волю"; в „золотих" повстанських грамотах, що оживлювали традицію „золотих грамот" цариці Катерини, заповідали аґітатори рай на землі, щоб тільки пірвати маси до боротьби за Польщу зперед 1772 року. І саме в моменті найгарячішої повстанської аґітації людей, що „усе забули й нічого не навчилися", в повінь облудних слів упало тверде й переконуюче слово „Сповіди" Володимира Антоновича. Не прогуло воно без відгомону. Багатьох застановило, багатьох пірвало за собою. Повстав гурт шляхтичів-„хлопоманів", що спільно й наріжно взялися направляти кривди, заподіяні українському народови їх батьками-перевертнями.

Щож дивного, що по невдалому повстанню, коли мрії про позискання народніх мас чужими для них кличами, остаточно розвіялися, вся лють і ненависть польської шляхти на Україні звернулася проти Антоновича. Того самого, що потім розкрив перед польським і українським громадянством усю неісторичність „історичних" повістей Сенкевича. Почалася боротьба на смерть і життя. Але переможцями вийшли всеж таки ті, що пішли за прапором Антоновича. Тими, що як він, відреклися від своїх шляхотських навичок і упереджень, що взяли на себе всю ненависть політичних противників, не задля користей, але за ціну спокійного сумління й почуття сповненого обовязку. Вони разом з Антоновичем, „сподівалися, що працею й любовою заслужать колинебудь, що Українці признають їх синами свого народу, бо ми готові ділити з ним і долю і недолю".

І не завелися.

М. В.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ.

Наша надія і наша будучність.

Каже наша приповідка: „добрі діти родичам вінець, а лихі кінець". Та я не про лихих дітей хочу написати, бо діти українського народу майже всі добрі. Хочу згадати добрим словом про цю будучність українського народу, що жиє тут на вільній землі Вашинґтона, про тих гарних українських дітей, що скінчили середню або вищу школу.

Подаю, що з вунсакетської громади, яка ґрупується біля укр. прав. церкви, скінчили цього року гай скул 18 учеників і учениць. Найвище шкільне відзначення дісталось Українцеви, Тарасови Галасови, синови Василя і Марії Галас. Українські студентки і студенти, що покінчили „клесікал і дженерал корс" є такі: Анастасія, Анна Гаврада, Ольга Липка, Степанія Самборська, Ярина Лехман, Ксеня Доброволя, Йосиф Бардачевський, Петро Гнєцко, Володимир Коцюба, Володимир Тепер, Михайло Сулима, Степан Гречух, Іван Стойко, Григорій Свірський, Франко Коцюба, Йосиф Піжинський, Володимир Пророчок, Евген Дзяман.

Ті молоді студенти і студентки здобули для себе багацтво, котрого ніхто від них не забере, бо наука це найбільше багацтво! Маєток і слава минуться, а наука ніколи не минеться. Наука буде нерозлучним товаришем та помічником в цілому життю людини.

Наука це скарб, якого ні вода не забере, ні вогонь не спалить. Згадати належить і те, що всі ці студенти і студентки та їх родичі є членами Українського Народного Союза.

Слава Вам, молоді громадяни українського народу! Будьте добрими горожанами своєї батьківщини, вільної землі Вашинґтона, але й будьте свідомими дітьми українського народу. Не забувайте за кохану Україну, бо це люба батьківщина Ваших родичів. Трудіться на славу Божу, на потіху родичів, на честь Українського Народу. Памятайте на золоті слова українського Мойсея, Івана Франка:

„Боріться! Терпіть! По всій [землі
Рівняйте стежку правді! Де [застали
Лиш колюче терня, там по [вас нехай
Зазеленіє жито, наче гай!"

о. В. А. Каськів.

ВСІХ ПОГОДИВ

(Японське оповідання).

У місті Наґасакі жив чесний римар. Звався Сабо. Був працьовитий наче червачок і дуже чесний. Раз зимою, з кінцем грудня, коли—як і в багатьох інших людей—було в нього круто з грішми, тош пішов до моста Ізумі. Останні 3 єни сховав у записник і встромив у кишеню. Як прийшов у хату, побачив із переляком, що в записнику нема грошей! Зпочатку сердився, та коли зрозумів, що то не поможе нічого, вспокоївся та подумав: Кого Бог любить, того навіщає: мені не судилося мати грошей! Та я працею надолужу цю згубу.

В той час один ситар із Кодема, що звався Чужуро, вертався до хати й найшов якийсь папір, а в ньому — на його велике здивування — були гроші! Не жарти три єни! Він добряга подумав: — Жалко мені того бідака, що згубив ці гроші! Тепер така страшна зима, до того ще й кінець місяця, коли в кожного не переливається. Припадково відчитав на папері адресу: Сабо, римар. „Ага, сказав собі з полекшею — тепер уже знаю, чиї то гроші!" Хоч мав досить своєї роботи, не вспокоївся. Ходив сюди й туди та допитувався по вулицях: „Де живе римар Сабо?" Його жінка докоряла йому:

— Та дай собі спокій! Замісць узяти собі ті гроші, ти тратиш час через них і надармо сушиш собі немудру голову. Замісць користи, матимеш іще втрату!

Та він не звертав уваги на ті й подібні жінчині слова, а й далі як день так ніч допитувався за римаря Саба.

Чотири дні шукав і розпитував, вкінці побачив на одній вулиці римарську вивіску. Зараз увійшов у хату. Вже на порозі стрінув кремезного чоловіка, може з сороклітнього. На ситаревий запит римар відповів:

— Так, я Сабо, а що ви хочете?

— Може ви що згубили?

Сабо задумався трохи. Тут вийшла з кухні його жінка, гостро глянула на нього та сказала:

— Абож то ти не жалівся мені якосьтут, що десь на дорозі згубив три єни?

— Так, так, правда, — притакнув Сабо наче крізь сон.

Чужуро зрадів у думці: то я бодай не змарнував стільки часу та стільки труду! — А потім сказав:

— Візьміть собі, чоловіче, ваші гроші.

— О ні, за ніщо в світі не прийму тих грошей! Я мав те нещастя, що згубив їх, ви мали те щастя, що найшли їх, то хай будуть ваші.

На це Чужуро пояснив йому всі подробиці:

— Я ситар із вулиці Кодема. Якосьтут вертався я до хати й побачив серед дороги якийсь папір. Підняв я його й найшов у ньому цілі три єни! Потім три дні шукав я власника тих грошей. Тож візьміть ваші гроші.

— Ті гроші, щоби вам сказати правду, вже не мої! Ви стільки намучилися, допитувалися за власником, стільки часу втратили, то як мені тепер узяти їх? Ті гроші вже не мої, лише ваші й тільки ваші!

Чужуро сказав ображений:

— Колиб я хотів присвоїти собі ті гроші, не був би стільки допитувався за вами й не був би трудився аж сюди, лише попросту був би їх собі присвоїв!

На це помало й Сабо розсердився й сказав Чужурі рішучо:

— Я не дам собі приказувати в моїй хаті! Беріть собі ті гроші й забирайтеся відсіля!

А що Чужоро й далі не хотів, Сабо розлютився, схопив його та наче бішений став кричати:

— Коли не візьмете тих грошей, я вас навчу!

А що й Чужуро не вмів змовчати, й собі почав кричати:

— Ви нездара, ви згубили ті гроші, бо ви були дурні, а коли чоловік вам їх вертає, не хочете взяти. Не торкніться мене пальцем, а то я навчу вас!

Слово за словом і вони таки добре стали сваритися. Скоро прийшло й до бійки. Вмішалися й сусіди. Нещасний Чужуро кричав до людей:

— Та як мені не лютитися на того твердолобого чоловіка? Я даю йому його гроші, а він не хоче взяти!

— А я йому кажу та настоюю, — каже Сабо — щоби задержав собі ті гроші. Таж скільки він натратився бідний, скільки часу змарнував, поки мене знайшов, і ще не хоче взяти грошей, які не є мої, лише його!

В цю справу вмішалася і поліція, та посварені поводилися наче півні, годі було їх розділити. Вкінці мусіли оба піти перед міського начальника Ока. Той вислухав їх жалі та сказав Чужурі:

— Ви дійсно дивний чоловік! — Потім звернувся до Саба та сказав йому поважно:

— Чому не хочете приняти грошей?

— Я вам щиро кажу, що ті гроші не мої. Господь дав їх Чужурі. Він їх найшов, та він, далебі, й заслужив їх за стільки труду та змарнований час!

— О, ви дивні й безпримірні праведники! Таких дійсно тяжко стрінути на цьому лукавому світі! Та ще покищо потерпіть трохи, я вас за день-два покличу.

Чотири дні після тієї дивної пригоди дістали оба в суді таке рішення: „Треба дійсно дивуватися чесноті вас обох. Один утратив стільки часу, оставив і своє заняття, щоби лише віддати найдені гроші. Другий добровільно відрікся своїх грошей, баще з усіх сил противився, щоби взяти їх назад. Увесь світ лакомий на гроші; з того стільки крадежей та душегубств. А диви на це чудо! Це дійсно дивне! Що це такий рідкий випадок у світі, я не міг сам рішати його на свою руку. Мусів порадитися когось третього. Я взяв ті ваші три єни та дав їх до державної скарбниці. От тепер даю вам з тієї скарбниці інші три єни й один іще додав. Зате ти чесний Чужуро, маєш два єни й Сабо також має два. Отже кожний з вас утратив по одному єні. То не ваші гроші, це лише дарунок державних грошей!"

Обом покотилися сльози та сказали зворушено:

— Ех, коли то державні гроші, то ми приймаємо їх без вагання! Та ще одно питання. Ми дали до державної скарбниці три єни, а ви нам вертаєте чотири. Ви повинні би поділити між нас лише три єни. Отже кожному по півтора єна. Як бачимо нам на перешкоді лише один єн. І хоч ми вірні ваші слуги, всеж не можемо приняти того незаслуженого єна!

— Справді, — відповів начальник міста — ви дивні люди, коли боїтеся приняти той єн. Ах, колиб було більше таких людей на цьому світі! Я із самого признання та великого пошанівку для вас узяв із скарбниці один єн більше. Та всеж усе є в порядку. Чужуро найшов три єни, дістав два, отже має втрати один єн. Сабо загубив три єни, дістав лише два, отже й він утратив один єн. Державна каса дістала три єни, а видала чотири, отже й вона має шкоди лише на один єн. Так кожний тратить один єн, отже нема тут неправди.

Ці два чесні люди вдоволилися такою мудрою полагодою справи і спокійно вернулися додому.

Далеко й широко пішла вістка про той мудрий суд, що відтепер був відомий як „Суд Оки на втрату одного єна!"

Один спортовець згинув у лещетарських змаганнях. Товариші радилися, як би повідомити його жінку про смерть, щоби її дуже не вразити. Зголосився один спортовець і за яку годину вернувся відтіля.

— Якжеж ти повідомив про смерть її чоловіка? Чи дуже ця вістка вразила її?

— Я сказав: „Пані, при найближчому списі населення не потребуєте вже подавати вашого чоловіка".

В ЛЯБОРАТОРІЇ ШТУЧНИХ БЛИСКАВОК У БЕРЛІНІ.

(УП) Може такий заголовок і дивним виглядає, але він правдивий. Перед кількома днями найбільша електрична компанія в Берліні АЕГ дала змогу декільком журналістам оглянути її заводи трансформаторів, а при цій нагоді й лябораторію штучних блискавок.

АЕГ придумала недавно новий тип включателя для току високого напруження. Досі такі прилади працювали в олію. Бувало часто таке, що цей олій при включуванні чи виключуванні току експльодував тому, що запалювалось від електричної дуги, що все повстає в моменті, виключення чи включення току. Це спричинювало пожари заводів. Для уяви, що значить така експльозія, наведемо, що у виключателі середньої величини знаходилися все коло 60 тисяч кільограмів олію.

Новий винахід АЕГ зменшив небезпеку експльозії. Новий виключатель працює не в олію, а в струї сильно згущеного повітря, яке не запалюється й від найбільшого жару. Ідея сама по собі не нова, але конструкція відповідного апарату вимагала поборення великих технічних трудноців. І їх вдалось усунути інжінірам АЕГ під проводом професора Бірмана.

Властива фабрика трансформаторів це — такби сказати — велика лябораторія для випробування виготовлених машин при високому напруженні току. Окрема знову лябораторія служить для дослідів над діланням току високого напруження на електричні проводи і т. п.

В лябораторії. Напівтемна кімната з великою скількістю машин. Нам пояснюють, що там можна витворити напруження 2.5 міліонів вольтів. Це страшна сила. Нам демонструють штучні блискавки, які розбивають куски дерева, щось як грім в природі. Дальше ідуть методи, якими можна запобігти нещастю удару грому, а дальше демонструють нам катодні проміні і світячий під їх впливом кристал вапнового шпату. А дальше найбільше імпозантне явище, то махітні з апаратом Теслі. Гук страшний, коли експльодують 2 міліони вольтів. Не треба й гармати. Катодні проміні мають таку силу, якби промінювали разом 10 тисяч кільограмів природнього раду.

Треба взяти на увагу, що праця з електрикою мусить проходити дуже скоро. Там не рахують секундами, а століміліоновою частиною секунди. Вже є апарати, які вказують і на те, що відбувається навіть в таким короткім часі в апараті. Голим оком можна на шибі побачити все те. Для кращого вияснення справи показують нам спеціально зроблену фільму, в якій цілий процес проходить поволі, так, що й ляїк може все зрозуміти, що це не якесь сліпе чудо, а природній хід справ.

Фабрика трансформаторів служить для виробу знарядя для розподілу і трансформування токів. Ток з електровні виходить з малим напруженням, але зате з великою силою. Щоб його привести до консумента, треба було на це дуже грубих мідяних проводів. А це знов обійшлося дуже дорого. Тому нині роблять так, що силу току зменшують, а зате збільшують його напруження і проводять ток тонкими дротами без великих страт. При його вживанні напруження мусить бути знову зниження, з огляду на те, що високе напруження небезпечне для людського життя. Те все роблять трансформатори.

Другою такою машиною є включатель чи виключатель току. Принцип той самий, що й включатель чи виключатель електричного світла в хаті, з тою лише ріжницею, що тут іде про ток високого напруження. При включанні чи виключанні такого току повстають дуги дуже високої температури і це нераз доводить до катастрофи. Завдяки новому винаходови включателя зі стисненим повітрям небезпека ця зменшується.

М. С.

ГОЛУБИ В РЕДАКЦІЇ.

Цікаво довідатися деякі подробиці про японську газету „Осака Осачі Шімбун". Ця газета присвячує багато уваги не лише для комунікації з усіми частинами Японії, але й з усім світом. До того має крім радія, телефону та телеграфу також власні літаки, авта та — почтові голуби. Так то в наших часах техніки та поступу показується, що й голуби-репортери можуть бути корисні для великого часопису. Триста почтових голубів є поміщені у спеціяльному голубнику на даху будинку „Осака Осачі Шімбун". Редакція тому держить голуби, що в деяких невеликих містах, де є дописувачі газети, нема ще ні радія, ні телефону. Видавництво „Осака Осачі Шімбун" має 18 літаків, з них десять призначені для доставки листів, а вісім для пасажирів і співробітників часопису. Із 27 авт є для співробітників часопису, а двацять авт для доставки паперу, часописів і т. д.

Жалівся Троцький: — Европа мене не хоче, Америка мене не хоче, куди я подіюся? То раз розпука!

Приятелі старалися потішити Троцького: — Не журіться! Таж ще маєте другий світ!

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Помер від нещасливого випадку бл. п. Михайло Кузів, член братства св. Володимира Великого, від. 179 в Сейнт Луїс, Мо. Покійний був в Медисон, Ілл., і вечером ждав на трамвай, щоби вернутися домів. Надїхав автомобіль і вдарив його так сильно, що нещасний помер за кілька хвиль. Бл. п. М. Кузів родився в селі Літиня, повіт Дрогобич, Західня Україна. Помер, маючи 55 років. До братства перейшов з переступним листом з від. 225 в Деелодж, Мо., ще в 1919 р. Похорон відбувся дня 24-го червня при чисельній участи членів братства, родини і знакомих. Прощальне слово виголосив о. Йосиф Ганяк, парох укр. греко-кат. церкви. Покійним був добрим членом братства й добрим батьком родини та чесним громадянином. Був бідним робітником, котрий тяжко працював ціле життя в майнах і залізних фабриках. В. Ч. П.

Михайло Степ, рек. секр.

Розпрощався зі світом Михайло Єзуско, член бр. св. Володимира, від. 179 в Сейнт Луїс, Мо. Покійний був це присутним на північнім мітінгу братства, який відбувся дня 17. червня ц. р., а по мітінгу пішов до дому до родини, а потім до склепу спати, щоби його рано скорше відчинити. Але ранком дня 18-го червня знайдено його нежтвого, прошитого револьверовим вистрілом. Біля Покійного лежав револьвер. Ніхто не знає, що властиво сталося і яка була властива причина смерти.

Покійний родився 21. листопада 1993 р. в селі Брониця, повіт Дрогобич, Західня Україна. Приступив до братства в грудні 1921 року. Був діяльним членом у братстві й громаді, як теж був добрим батьком для родини. На похорони явилися члени братства та багато знакомих з Сейнт Луїс і околиці та родина Покійного. Попрощав Покійного о. Іван Лямпарт, парох укр. прав. церкви. Вдова і діти, син Ілько та дві донечки, Ольга й Анна, щиро дякують усім тим, що віддали Покійному останню прислугу.

Михайло Степ, рек. секр.

Неправдивий порахунок.

— Мій батько богатший від твого!

— Я не вірю, бо ти певно врахував і ті гроші, які твій батько позичив мому батькові.

— Тату, я зараз відгадаю цю хрестиківку загадку. Потрібую ще останнє слово.

— Коли так, то мусиш спитати маму!

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

ШІКАГО, ІЛЛ.

На ріжні цілі.

Громадянин Г. С. переслав до Обєднання $5, а то по $1 на інвалідів, Просвіту, Жіночу Бурсу, Музей у Празі і часопис „Наш Лемко".

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ.

На голодуючих і Рідну Школу.

Зі Свята Матери, влаштованого Злученими Товариствами, переслано до Обєднання $18 з таким призначенням: по половині на голодуючих і Рідну Школу.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

На боротьбу.

Члени хору ім. О. Кошиця, при українській православній церкві в Филаделфії, мали дня 25-го червня в домі пароха, о. І. Савчука, забаву, а то з тої нагоди, що його син Степан Савчук скінчив гай скул. Молодий Степан є діяльним членом нашого хору і організації молодих націоналістів (МУН). При вечері на заклик гром. М. Ворончака присутні зібрали $15 на Військову Організацію і ті гроші переслано на призначене місце через „Обєднання". Жертвували: о. Савчук $5; по $1: М. Наумчук, пані Р. Сіткевич, о. Павловський, М. Ворончак, М. Волос, А. Пташинський, С. Борис, І. Заворський; М. Волос 50 ц.; а $1.50 дрібними датками.

А. П.

ЛЮДСЬКІ ЧЕРЕПИ ЛІТАЛИ В ПОВІТРІ.

У місті Ґминден (в Горішній Австрії) за світової війни були табори українських утікачів і виселенців із прифронтових сил із Галичини. Чимало тих Українців там померли й там їх похоронили.

Віденські газети повідомляють, що недавно пекарський помічник Фріц Гофман переходив нічю безлюдною вулицею Ґминдену. Ногою натрапив на щось, і як приглянувся краще, переконався, що то людська голова. Хлопець злякався та пустився втікати що сили. Нараз почув, що в повітрі за ним щось завсисало. Заки міг зігнутися, впав йому людський череп на голову. На-пів божевільний добіг пекарський челядник до дому. Небаром потім трапилося таке: Службовець Карло Ебнер пробудився зі сну, бо щось ударило його в лице. Він спав у партеровій кімнаті при відчиненому вікні, а ліжко місячне світло освітлювало кімнату. І в тому місячному світлі побачив Ебнер, як людський череп покотився по долівці.

На другий день у місті вже ніхто не говорив про літаючі мертвецькі черепи. Справою зацікавилася поліція та стверджено, що так черепами забавлявся 35-літній шофер Петро Гофер. Він зізнав, що черепи знайшов біля кринці. Що робив із черепом, не знає, бо тоді був пяний. Слідство виявило, що тоді саме в Ґминдені були розкопали кілька гробів і що згаданий череп походив із кістяка, який переховували в цвинтарній трупарні.

Гофера суд засудив на тиждень арешту, хоч він упевняв, що його несправедливо засудили. Тому вніс апеляцію, та найвищий суд відкинув її.

Шотляндець пішов із жінкою до зубного лікаря. Лікар сказав, що два зуби жінка повинна була вирвати собі ще тому рік.

— Так! — зрадів Шотляндець — то вирвіть ті два зуби, одначе рахунок пішліть моїй тещі, бо моя жінка тоді ще не була моєю жінкою.

НЕЗАГНУЗДАНИЙ ТАРЗАН.

(23)

Коли гієна кинулась на Тарзана, він інстинктовно почув небезпеку й обернувся всім тілом назад. Одночасно з усією своєю силою Тарзан кинув списку та втопив її глибоко в серце звірини. Високо підстрибнувши вгору, гієна впала мертвою біля ніг Тарзана.

Витягнувши свою спису з тіла гієни, Тарзан помандрував далі, несучи на плечах мясо дика. Він тепер ішов голими скелями, під пекучим африканським сонцем, поспішаючи туди, де сподівався знайти червоних та Британців. Тарзан вже остаточно рішився стати по стороні Британців, своїх земляків.

За кілька днів поспішного ходу Тарзан наблизився до узгіря, вкритого лісом. Тут він почув стріли, що долітали до його вуха з віддалі. Виліз він на високе дерево, Тарзан почав глядіти в ту сторону, звідки долітали стріли. Він побачив лінію червоних і Британців.

Тарзан бачив, що скорострільні червоних завдавали велику шкоду Британцям. Тарзан пішов позаду лінії червоних і тому міг напасти на них із запілля. Крім того Тарзан почув ще стріли з крісів, які, здавалося, недалеко від нього час від часу лунали. Він побачив, що то був червоний стрілець.